

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. 6.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyilttér sora 20 kr.

Budapest, febr. 19.

r. — Sajátságos viszonyok kezdik éreztetni hatásukat egy idő óta közéletünk terén. Bizonyos lazaság kapott lábra pártjaink körében. A kölcsönös közlekedés eszméje az ország két számbavehető pártja között ismét és ismét felvetettik, melyet szívesen kezdeményeznek itt, szívesen ventilálnak amott. A helyzet karakteristikumául említem fel, hogy azon hírekkel szemben, melyek Bécsből a bankügy kedvezőtlen állására vonatkozólag érkeztek, még azok is, kik eddig a közlekedés eszméjével nem tudtak megbarátkozni, nem egyszer nyilvánították azon óhajukat, hogy ám próbálkoznék meg e kérdés megoldásával egy koalíciós miniszteriumban a baloldal legkitűnőbb financiai kapacitása is.

A jelenlegi állapotok tarthatlanságának éreztetve gyakorolja lidércnyomását a jobb és baloldalra egyiránt. Mindkét párt saját belügyeit értjük ezen állapotok alatt, melyektől szívesen kíván szabadulni mindkét párt egyiránt. A baloldalon kínos benyomást gyakorolt azon el nem leplezhető tény, hogy Tisza embereinek egy része, dacára Tisza tagadhatatlanul ügyes beszédének, mely megarányozni törekedett a balközép e része előtt az udvartartási költségei emelésének kemény díóját, a törvényjavaslat ellen szavazott. A jobboldalon a Lónyai-facitio alakulása és szétmálása régen gyakorolja kellemetlen s a párt működését zsidbasztó hatását, mely kétszeresen éreztet magát tegnap, midőn a közlekedési miniszter budgetjének egy magasabban előirányzott tétele a baloldal s a facitio ellenzése folytán megbukott. Forrnak az elemek mindenfelé.

Csoda-e, ha ily körülmények közt mind több pártolóra talál Somssich eszméje, melyet a hangulat természetes alakulása folytán támogat a közvélemény nagy része is. Az az ellenszenv, mely 64—65-ben a conservatívek irányában ország-szerte nyilvánult, elmúlt keletkezése után rövid idő alatt; s az áramlat, mely most nemcsak a képviselői körökben, de a közvéleményben érezhető a conservatívek iránt, lehetetlen, hogy más legyen mint azon sok tekintetben a tények által igaztalan-nak feltüntetett ellenszenvnek kedvező visszahatása, melyet előidézett a közélet minden terén észlelhető visszamaradás, a sajnálatra méltó pangás, s a conservatívek közigazgatásának nem épen kedvezőtlen emléke.

Parlamentaris szempontból nem lehet kifogásunk oly változás ellen, mely ezen irányt, ha kezdetben nem tisztán is, juttatná felszínre. Meddig fog ezen állapot tartani, az egyedül azon eredményektől fog függni, melyeket felmutatni képes lesz, s főleg attól, mennyire lesz képes kielégíteni a jó közigazgatás előnyei mellett a közvélemény igényeit.

S hogy valaki félre ne értsen bennünket, megmondjuk nyomban azt is, miért nem használtuk az előbbi mondatban a nálunk közbeszédben ép úgy mint hírlapok hasábjain annyira megszokott: modern felvilágosodás, szabadelvű haladás s egyéb ilyféle kifejezéseket.

Azt tartjuk, hogy csak félig-meddig számbavehető politikusként, sőt minden józanul gondolkodó ember (nem ok nélkül különböztettük meg e két kategóriát) a szabadelvűséget, a modern felvilágosodást nem célnak, hanem csak eszköznek fogja tekinteni, melynek alkalmazkodnia kell az állam specialis viszonyok által meghatározott céljaihoz.

Ha tehát egy conservatív kormány ki fogja tudni elégíteni az állam szükségleteivel és céljaival számolni tudó közvéleményt, — a mi utóvégre is nem fog épen a conservatíveknek nehezére esni, — szívünkkel fogunk gratulálni az ország-

nak. A mi bennünket aggaszt, ez az, hogy azon idő alatt, mely ezt meg fogja hozni, nagy megpróbáltatásokon kellend ez országnak keresztülmennie, melyek azonban talán azon haszonnal is járhatnak, hogy a nemzet egy jó nagy részét fel fogják ébreszteni ábrándjaiból; e megpróbáltatás alatt értjük azon visszasszágokat, melyek egy koalíciós miniszteriumból, mely mint a dolgok fejlődnek okvetlenül kell, hogy megelőzzön egy tartós uralomra számító conservatív kormányt, származni fognak.

A magyar nép állami reminiscenciái, történelmi emlékei, institúciói s missiójánál fogva conservatív természetű s ez kell, hogy meggyőzzön bennünket arról, hogy a magyar állam jóllétével csak ily irányú politika egyeztethető össze, s mentheti ki az országot eddigi pangó életéből.

És ne mondja senki, hogy ha ezen irányú áramlat az országban kizárólag meghonosulna, lehetetlenné tenné parlamentaris pártok alakulását. Nálunk megszokott dolog a conservatismus eszméjét fel cserélni annak időleges szűkkörű jelentkezésével, s mert a conservatív elem különböző árnyalatai idegenszerű elemek nyomása alatt kis körre szorítottak s nem fejlődhetek ki, a legtöbbben azt hitték, hogy ezen alapon árnyalatok nem is létezhetnek. Pedig e tekintetben csak Ghyczy, Sennyey és Bartal Györgyre utalunk, kik mindhárman (eltelkintve Ghyczy közjogi álláspontjától) három egymástól élesen elütő tösgyökeres conservatív irány képviselői.

Szóval, csak egyetlen út van, mely jelenlegi visszás helyzetünkől kivezet, s ez egy egységes alap teremtetése, melyen az országgyűlés pártjai kifejt-hessék erejüket s működhessenek a haza javára. Ez az alap pedig csak conservatív lehet, s létre fog jönni az élet ellenállhatlan logikája folytán, a nemzet üdvére s dicsőségére, midőn már csak hírből lesz ismeretes a közjogi harc.

A nagy-szebeni kath. Teréz árvaház ügye történelmi és jogi szempontból.

II.

Quid cum illis agas, qui neque jus, neque bonum, neque aequum vident? nisi quod lubet. Terent.

Az 1770. martius 25-kén kelt kir. alapítványi oklevél 3-ik pontja alatt az eredeti alapítványi összegek részletezve vannak, u. m.:

- 1.) a szász nemzet által kibérelt kincstári tized jövedelméből évenként: kész pénzben 2000 frt, természetnyekben pedig 2500 köböl gabona;
- 2.) a nem-katholikusok által házassági felmentési díjak fejében befolyandó összegek;
- 3.) az Oláhországból behozott borok vámjövödelme évi 1000 frttal;
- 4.) a Nagy-Szebenben állítandó lotto-játék bizonyos jövödelme 5 évre;
- 5.) Novákovits Dénes püspök hagyományából azon pénzösszeg, mely a kir. kincstárba lett volna fizetendő;
- 6.) az Ettinger-féle alapítvány, melyet a kath. hadügyi korlátnok végrendeletileg kath. árvák javára hagyományozott, a mi akkor 10,604 frtot tett;
- 7.) gróf Battyáni József erdélyi püspök alapítványa 20,000 frtban árvák számára, kiknek nevelésére Kolozsvárrt egy intézet vala nyitva, de a Teréz-árvaház létrejöttékor az alapító beleegyezésével ezen alappal egyesítettet.

A felsorolt tételek mutatják, hogy az alap kétféle természetű vagyomból keletkezett, u. m. katholikus célokra magánosok által tett alapítványokból, melyek az árvaház részére a királyné által bevonattak, és azon kincstári illetékekből, melyek a királyné által örök időkre az árvaháznak fizetetté rendeltettek, kikötte lévén az alapító levélben az, hogy a szász kincstári dézma jövedelméből évenként fizetetté rendelt 2000 frt készpénzt és 2500 köböl gabonát az alapító királyné oly szoros meghatározással adományozta örök időkre, hogy ezen fizetés, illetőleg beszolgáltatás minden évben, ha mindjárt ama jövedelmekből, mik akkor bejöttek, fenn misem is maradna, — sőt azon esetben is, ha a szász tizedek valaha haszonbérbe adatnának, szakadatlanul és hiány nélkül folytattassék.

A kir. alapítványi oklevél szavaiból kitetszik, és adatokkal is bebizonyítható, hogy az árvaház 1770. előtt más javakkal és jövedelmekkel is birt, melyek Delpini atya által magánosok kegyes adományaiból gyűjtettek és az ő gondoskodása alatt állottak.

Ezen, a kir. alapítványi okmányban felsorolt és a Delpini gondozása alatt létezett alaphoz később több magán kath. alapítványok járultak, u. m.:

- a) gróf Gyulafi László, erdélyi udvari korlátnok alapítványa, mely 32,612 frt 11 kr-ból állott, s a Teréz-árvaház tőkepénzéhez esatoltatott;
- b) Benök Mihály udvari tanácsos kath. árvák részére tett 18,260 frt alapítványa;
- c) Bándi Ferencz 2500 frt alapítványa;
- d) a Preisz tábornok-féle alapítvány 500 frtban;
- e) gróf Bánffy György kormányzó alapítványa 2000 frtban;
- f) Dürr József nagyági plebános alapítványa 2000 frtban;
- g) Knechtl Adám apát alapítványa 2000 frtban;
- h) Eröss Sándor örkanonok alapítványa 1000 frtban;
- i) Kovács Miklós erdélyi püspök alapítványa 1200 frtban;
- k) Kata özvegy Cziriél Dénesné alapítványa négy növendékére.

Ezen magán alapítványi összegek, a Teréz-árvaház királyi adományon nyugvó alapjával mind egyesítve lévén, együtt a kir. Teréz-árvaintézetnek, közvetve pedig az erdélyi püspökmezei katholikus hívek egyetemének elidegeníthetetlen, szent és sérthetetlen közjavát és közalapítványát teszik.

A kegyes magán alapítók feltétlenül biztak a magas kormány állandó és örökös igazságszeretében, s azért az alapok kezelését örömet a kormányra ruházták; eszökbe sem jutván az, mintha e kezelés miatt a királyi vagy magán jellegű alapítványok tulajdonjoga, vagy kamatainak a kitűzött célra fordítása, vagy az alapítványi vagyon tekintélyes részének épen a törvényt, s a szerzett jogokat első sorban tisztelni tartozó állami kormány általi confiscatiója valaha bekövetkezhetnék.

Az árva-intézetet az 1770-dik évben kelt okmányban foglalt alapokon kívül még más javadalmakban is részesítette a kegyes Királyné; nevezetesen: 1774. august. 16-kán kelt leiratával az árvaház jövödelmét évi 20,000 frtra emelni ohajtván, a tartományi pénztárból — addig is, míg más alap mutatkoznék — 4000 frtot rendelt ki. 1776. sept. 6-kán kelt leiratában a 2500 köböl gabona árát 5000 frt kész-

pénzül fizetendő összegben megállapította, és más 2000 köböl búzát a fiscális tizedből az árvaház fenntartására engedélyezett, mit az intézet 1783-ig természetben vett ki.

Ekkor a kir. dézmák haszonbérbe adatván, eme 2000 köböl buza helyett a kincstár az 1783. évi august. 19-én közlött kir. határozvány értelmében évenként 4000 frtot fizetett 1806-ig, innen kezdve pedig 1848-ig az árvaház ezen gabona mennyiségét újból természetben vette ki, s ha némely évben ezen mennyiség kiadható nem volt, annak árát a kir. kincstár piaci középárban kifizette.

A tized 1848-ban eltöröltetvén, az árvaház ezen 2000 köböl búzát egy ideig sem pénzben, sem természetnyben nem kapta, míg a kir. kormányssék azon felterjesztésére, hogy Mária Terézia 1776-ban kelt oklevélével nem valamely helység dézmáját adományozta az árvaháznak, hanem az egyetemes kincstári dézmák jövödelméből tett az árvaház részére állandó alapítványt, a mi azóta vagy természetnyben vagy piaci középárban 1848-ig fizetettett s az árvaháznak királyi alapítványi jogon ezután is fizetendő lenne: Ő cs. apost. kir. felsége 1863-ban, nov. 10-kén kelt kir. rendeletével elhatározta, hogy az árvaház a multa nézve átlag vett készpénzben elégítessék ki; jövöndőre pedig eme 2000 köböl búzának nagy-szebeni piaci középárát a kincstárból évenként vehesse fel.

Továbbá ugyan Mária Theresia 1776. évi august. 16-kán 1131 udv. szám alatt kelt határozványával a tartományi pénztárból az árvaház alapjának gyarapítására 4000 frtot rendelt, mi később a kamarai pénztárra ruháztatott át, s az árváknak évenként 1868-ig kiadatott.

A mi a lottó és házassági felmentvényi illetékeket illeti, ezek évenként 840—840 frtal régóta meg vannak váltva.

Egybevonva az árvaháznak különböző forrásokból származott minden alapját, azon kimutatás helyessége tűnik ki, melyet a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a közoktatás 1870. 1871 évi állapotáról egybeállított, s az országgyűlés elé terjesztett; e jelentés így sorolja elé:

„A n.-szebeni kir. kath. Teréz-árva intézet (az alapító Királyné ez intézetet így rendeli nevezeteni: Orphanotrophium Regium Theresianum Catholicum Cibiniense) jövödelmét:

1. a 325,990 frt 99 kr. tőkepénz után befolyó kamatok	16,100 frt 28 1/2 kr
2. az ingatlanok haszonbéréi	1,784 frt
3. Mária Theresia által a kincstárra rótt járulékok	22,730 frt
összesen:	40,614 frt 28 1/2 kr

képezik. A kincstár terhet képező 22,730 forint így oszlik fel:

a) az 1768 november 30-án a fiscális tizedből engedélyezett	2000 frt
b) az 1770 mart. 25-n engedélyezett 2500 köböl gabona váltása	5250 frt
c) az 1776 sept 18-án engedélyezett 2000 köböl gabona váltása	9500 frt
d) az erdélyi lotteria jövödelmének átalánya	840 frt

e) a házassági felmentési díjak átalánya 840 frt
 f) az erdélyi tartományi alaphól 1776 aug. 16-án engedélyezett 4200 frt

összesen: 22730 frt

Ezek teszik az intézeti alapot; a 22,730 frt évi illeték, oly tartozás, melyet a kir. kincstár 1868-ig egy század óta mindig fizetett s a melyet ezután is évenként pontosan vagy megfizetni, vagy az ennek megfelelő tőkét kiadni köteles; ez nem kegyelempénz, nem felségjellés, nem alamizsna, hanem örökös királyi adomány, mit confiscálni nem szabad, a törvény tilt; volumus — mondja az alapítványi okmány — hanc nostram fundacionem perpetuis futuris temporibus in omne aevum valere.

Az osztrák választási reform.

Az osztrák választási reformra vonatkozó törvényjavaslat úgy, a mint az az osztrák képviselőház előtt fekszik, egy egyes választások útján létrejött valódi népképviselőtestület, mint a melyet a magyar képviselőház tüntet föl, a lajtántuli „alkotmányhű“ párt ez ideálja, nem éretett el. Mert nem is szólva az érdekképviselésekről, el is tekintve a nagybirtokosok kuriájának még itt is megtartott kiváltságától, már az osztrák képviselőház nagy küzdelem után 351-re való szaporítása nem felel meg távolról sem a mi képviselőink imponált számának, pedig az osztrák tartományoknak öt millióval több lakossága van. Mindezzel a kérdéses törvényjavaslat az első, a legnehezebb, az oly soká halogatott, annyi vajudáson keresztülment lépés még van téve s az osztrák alkotmány-párt következetes működésének marad főtartva, hogy e téren lassanként oly szabadelvű eredményeket vívjon ki, mint a melyeknek mi magyarok alkotmányunknál fogva már régebben örvendünk.

Érdekesnek tartjuk egy táblázatban feltüntetni a jövő osztrák képviselőház alakulását, megjegyezve, hogy a zárjel közt levő számok az egyes tartományok, illetőleg választó csoportok jelenlegi, a nyitva hagyottak pedig a képviselőknél az új törvény szerint leendő számát fejezi ki.

	Nagybirtokosok	Városok és keresk. kam.	Községek	Összesen
Csehország	23 (15)	38 (20)	30 (19)	91 (54)
Dalmácia	1 (1)	2 (1)	6 (6)	9 (5)
Galiczia	20 (13)	16 (7)	27 (18)	63 (38)
Alsó-Ausztria	8 (5)	19 (8)	9 (5)	36 (18)
Felső-Ausztria	3 (2)	7 (4)	7 (4)	17 (10)
Salzburg	1 (2)	2 (1)	2 (—)	5 (3)
Stájerország	4 (3)	10 (5)	9 (5)	23 (13)
Karantán	1 (1)	4 (2)	4 (2)	9 (5)
Krajna	2 (1)	3 (2)	5 (3)	10 (5)
Bukovina	3 (2)	3 (1)	3 (2)	9 (5)
Morvaország	9 (6)	16 (9)	11 (7)	36 (22)
Szilézia	3 (2)	4 (2)	3 (2)	10 (6)
Tirol	5 (3)	5 (2)	8 (5)	18 (10)
Voralberg	— (—)	1 (—)	2 (1)	3 (2)
Isztria	1 (1)	1 (—)	2 (1)	4 (2)
Görz és Grad.	1 (1)	1 (—)	2 (1)	4 (2)
Triest	— (—)	4 (2)	— (—)	4 (2)

Összeg csop. 85(58)136(67)130(78)351(203)
 Százalék szerint tekintve a főnebbi táblázatot

TÁRCSA.

Moltke a harcászat mestere.

A gallusok ismét átmentek az Alpeseken és elárastották Olaszországot. Mintha semmit se hallottak volna arról, hogy Róma már Európa első hatalmassága lett, és az első punháboruban legyőzte Carthagót, hetvenezer emberrel három napi járóra közeledtek Rómához. A kedélyeket rettegés fogta el és azon ósmonda, hogy Rómának keltává kell lenni, ismét felelevenedett. De Róma kifejtette tulnyomó stratégiáját, melyet a Charthagóval folytatott harcban tanult el. Három hadsereget tartott készen a gall örökség megfékezésére. Az etruski militiának az volt a feladata, hogy a gallusokat hamlokzatban foglaloztassa; Papus consulnak, hogy Riminiből oldalvást támadjon, Regulus consulnak pedig Sárdiniából kelle visszavonulási útjokat elvágni. Lehetetlennek látszott, hogy a harcedzett gallusok e terjedelmes hálóba befogassák magukat, és Italia remegő kétséggel nézett a három hadsereg működése elé. A gallusok sietve vissza is vonultak, azonban Telamonnál csakugyan bejutottak a hálóba. Balra a tenger, elöttük Regulus, jobb szárnyon Papus, kihez az etruski militia is hozzácsatlakozott s így az ütököt el kelle fogadniok. Két felé vette arcot, minden remény nélkül, a lehető legrosszabb helyzetben harcoltak, míg negyvenezer közülök elesett, a többiek elfogattak; csak lovasságuk, vágta magát át az Alpegeken. Most a világtörténelem lapja megváltozott, a rómaiak mentek át az Alpeseken és Gallia római tartományává lett.

az egyes választó csoportok a jövő alakulásánál következőleg lesznek képviselve: Nagybirtok 24,0%, városok és keresk. kamarák 38,7%, községek 37,6%. A jelen képviselőházban: nagybirtok 26%, város és kereskedelmi kamara 34,0%, és község 39,0%. Eszerint a nagybirtok 1,7%, a községek 1,9%-al fognak kevesebb képviselőt küldeni, a városok ellenben 4,7%-al többet. Ez utóbbi körülményben rejlik az új képviselőtestület egyik legfontosabb momentuma.

Ha azon arányt vesszük, mely a népesség és a küldendő képviselők száma között észrevehető, természetesen ismét lényeges javításokat mutat a törvényjavaslat. Azelőtt Ausztriában csak 95 ezer 128 lakosra jutott egy-egy képviselő, ma már 55,017-re esik egy-egy. Mindazáltal — mert ez utóbbi szám csak átlag áll az örökös tartományok egész lakosságára nézve — ez átlag tetemesen változik, ha az egyes tartományokra alkalmazzuk a képviselők leendő számát, s a két végletet itt Galiczia és Triest képezi. Előbbiben ugyanis csak 8695 1/2, utóbbiban már 30,774 lakosra esik egy-egy képviselő. Maga Bécs városa is az átlagot túlhaladja, mert csak 63,726 lakosra jut benne egy-egy képviselő. R.

Legujabb táviratok.

Zágráb, február 18. Markovichnak, az itteni akadémia tanárának, ki a pétervári statisztikai kongresszuson előkelő helyet foglal el, az orosz csár a sz.-Anna-rendet adományozta. Ma nagy konferenciát tart a nemzeti párt.

Bécs, febr. 18. Az urakházában betérjesztett a kormányzati törvényszék felállítására vonatkozó törvényjavaslat. Erre megkezdék a vitákat az új büntető perendtarás felett. A kormány mindkét házat felszólítja a delegatio megválasztására, melynek megnyitása apr. 2-ra van kiállításba véve. Az alsóházban a kormány póthitel iránti tvjavaslatot terjesztette fel, a galicziai inségek segélyezésére céljából.

Bécs, febr. 18. Az alkotmánypártiak klubjának ülésében Zaillner azon indítványa, hogy a vasuti bizottságba ne választassanak oly képviselőket, kik a vasutaknál vagy pénzügyeknél kormányzó tanácsosok, élénken fogadtatt, és határozattá emeltetett.

Belgrád, febr. 18. Essad nagyvezírségét Konstanzinápolyban úgy tekintik mint a szultán elhatározó lépését a trónörökösödési rendre vonatkozó tervének valószínűsítésére.

Páris, febr. 18. A monarchisták fuzionális törekvése megbukott a párisi gróf azon vonakodása miatt, miszerint nem akar Chambord grófhöz utazni.

Versailles, febr. 18. Broglie hg jelentése tegnap közöltetett Thierssel. A 30-as bizottmány csak Thiers megjegyzéseinek beérkezése után fog határozni.

Berlin, febr. 18. A képviselőház a vasutienegedélyek tárgyában kir. rendelettel kiküldött vizsgáló bizottmányba Laskert és Koeller alelnököt választá meg tagokká.

London, febr. 18. Az indiai államtitkár, Argyll hg, Somersét hg. kérdésére kinyilatkoztatta, hogy a badaksani demarcationalis vonal kijelölésénél nem követett el földirati hiba. Ezen vonal az Oxus mentében vonatott azon pontig, hol kétfelé oszlik. Előbb azt hitték, hogy a folyam balpartja

Hasulól kétségek szállhatták meg a német kedélyeket is Moltke három hadserege dacára, midőn a francziák a hadat megzénsték. Azonban Moltke hadseregei felülmúltak minden várakozást, és a gallusi dicőségnek valóságos Telamont készítettek. Mint előbb Napoleon hadjárata 1796-ban, úgy Moltke hadjárata a következő 50 évre mintahadmenetül fog szolgálni és a porosz táborok műve a franczi-porosz háborúról épen annyi ideig maradand a katonai kritika tárgya. 50 év múlva természetesen minden olyan „győzelmi gép“, legyen az nagy Frigyes, Napoleon vagy Moltke, elkopik s új által helyettesítetik. A porosz táborok műve élénke állítja a három hadsereg működését; a közelebről megjelent második füzet a wörthi és spichereni ütököt előestéjéig lefolyt öt augustusi nap hadi eseményeit tárgyalja. A mester — mondja Göthe — épen úgy mutatja magát abban, mit mond, mint abban, mit elhallgat. Az első mindenki ismeri, az utóbbi csak azok, kik a sorok között is tudnak olvasni.

Ha a három német hadsereg azon szigonyhoz hasonlított, melylyel a hadtudós átdölte Gallia mellét, az első, Steinmetz alatti egyik ága volt annak, mely tökéletesen meggyőrbülve, csaknem felmondta a szolgálatot, míg a más kétt megtartotta az irányt, melyet a mester kezébe adott. E második füzetben az első hiteles felvilágosításokat nyerjük a Moltke és Steinmetz közt fennforgott félreértésről.

Moltke terve már régóta hevert „megkezdve és meghatározva“ a Santa Casa szent jegyzékében, amaz emlékiratban, melyet 1868—69 telén a királynak átnyújtott. E szerint az első vagy jobb

alkalmasabb lesz, azonban Rawlinson tanácsára a jobb parti elágazásban állapodtak meg.

Madrid, febr. 18. Holnap egy rendelet fog megjelenni, melyben a carlistáknak 14 napon belül amnestia ajánlatik; azonban e határidő letelte után a kormány a köztársaság jóléte és az ország nyugalma érdekében megkivántató erélylyel fog eljárni a carlisták ellen.

Madrid, febr. 17. Castellar külügyminiszternek a külföldön levő spanyol képviselőkhöz intézett körlevelében ezeket mondja:

A souverain cortes a köztársaságot mint végleges kormányformát fogadta el. Ezen elhatározás nem a zavar eredménye, hanem a cortes jól megfontolt meggyőződése volt, mely azt gondolá, hogy a már rég előrelátott körülmények közt ez a nemzeti érület kifejezése.

A körlevél elismeréssel nyilatkozik Amadeus király loyaltásáról és alkotmányos érületéről; azonban — mondja a körlevél — a király nem vala képes egy méltóságjeljes és büszke nemzetnek ellenszenvét leküzdeni mindaz iránt, miről — joggal vagy jótalanul — azt hívé, hogy függetlenségét csorbíthatná. A király a vizályt nemesen és hazafiasan, lemondása által oldá meg; mire a cortes a közvéleménynek a köztársaság kikialtásával adott kifejezést.

A körlevél constatálja, hogy a nép nyugodt; a hadsereg meghódolt; a hatóságok rendesen végzik teendőiket. A köztársaság kikiáltott, a kormány megválasztott a nélkül, hogy bármely nyomás gyakoroltatott volna. A kormány elhatározá, hogy a nyugalmat egész erélylyel fenntartandja, s s e tekintetben számít a spanyol nép törvényes érületére és a hadsereg hűségére.

A körlevél ajánlja a spanyol képviselőknél, hogy az illető kormányoknál a köztársaság jelzése alkalmával azt emeljék ki, hogy a köztársaság a nemzeti akaratot képviseli, és kezeséget nyújt a köznyugalom iránt. Végül azt ajánlván, hogy a köztársaságnak mind benn, mind kifelé való békés jellemét fejtsek ki — ezeket mondja:

Tehát látja ön, hogy hazánk mindazon erényekkel bir, melyek érett nemzeteknek szükségese, hogy magukat kormányozhassák. Oszlassa ön el a balvéleményeket, melyek a külföldön hadseregünk felől netán uralkodnának. Valamint mi el vagyunk határozva, annak szervezést megtartani és javítani, úgy a hadsereg is a maga részéről el van határozva, a mi tekintélyünket fenntartani, mely törvényes, mivel az a nép gondolatából és akaratából eredt.

A spanyol válság.

A spanyol válságra vonatkozó hírek közt legtöbb figyelmet érdemel az, mely Amadeus lemondásának közvetlen okát tárgyalja. Ezt az olasz félhivatalos lapok — s pedig egész joggal — kétségbe vonják ugyan, de az „Indep.“ kardoskodik mellette, mint teljesen megbízható forrásból vett közlemény mellet.

A nevezett belga lap madridi levele szerint Topete ellen-tengernagy már f. hó 5-én sürgette Amadeot, hogy a tüzérségi tisztek ügyét használja fel radikális miniszteriumának elbocsátására. A spanyol ügyekkel közéről ismerős Cialdini olasz tábornok már annak idején, mikor Amadeo a Zorilla-féle radikalizmus karjai közé vetette magát, megjövendölte, hogy a király e lépése határozó lépés volt a lemondás vagy a trónvesztés felé. Amadeo

szárny-seregnek csaknem mozdulatlanul kelle maradni, a sarkpontot képezvén, míg a közép-seregnek kisebb, a harmadik seregnek a legnagyobb kanyarulatot kelle eszközölnie, hogy a francia hadsereget Párisból és a kifogyhatatlan segélyforrásokkal és véghetetlen visszahúzóási vonalokkal bíró déltől elvágja és éjszakra Belgiumra vesse. De a jó Steinmetznek ez ép oly egyszerű mint egyszerű tervről még fogalma sem volt. „Ez lesz a hadjárat Blücheré“, mondoiták felőle, miben az volt a legrosszabb, hogy Steinmetz maga is hitte. Mint Blücher 1813-ban mindig szemközt támadta meg Napoleont, és ez által a cseh s éjszaki hadseregnek alkalmat adott, hogy eloldalja fogni; a mint Steinmetz maga 1866-ban az osztrákokat magára vont a Nachod és Skalitznál, megkönnyítve ez által Frigyes Károly és az Elba-hadsereg benyomulását Csehországba; úgy most is azt gondolta, hogy ez az ő feladata, s ép ezért van legközelebb felállítva az ellen-éghéz. Azt hitte t. i., hogy Frigyes Károlynak Nancyba kell mennie, ő maga pedig a Nancy és Metz közti előnyomulásra van készemelve, míg Moltke terve szerint a koronahercegnek kellett Nancyba nyomulni, Frigyes Károlynak Metz délre megkerülni, Steinmetznek pedig végül Metz előtt megjelenni. Steinmetz tévesen már augusztus 4-én Saarlouisba akart benyomulni, hogy 5-én Bouzonville, Boulay és St-Avold felé támadást indított. Ha ezt megteszi, úgy Moltke-nak a kudarcot, melynek Leboeuf már előre örvendett, csaknem kívánnia kellett; mert ha Steinmetz győz, az ellenség javára dolgozik, s oda üzi, hová ép Moltke nem akarta, tudniillik délre.

azonban, ki Cialdiniál még jobban és helyesen ismerte a spanyol pártok viszonyait, tudta, hogy ha Zorilla segédkezett visszautasítja, csak a forradalom és az államcsiny között van választása. Zorillával tehát kellett még becsületes kísérletet tennie. — Topete most, ezen sikertelennek bizonyult kísérlet után, államcsinyre akarta birni a királyt. A hadsereg — ugymond — mellette lesz, s a kortesülés fölőslatása nem sok nehézséggel fog járni. A királyt már meggyőzni látszottak Topete okai, s kijelentette, hogy a tüzérség reorganizációját czélzó határozatot nem fogja aláírni. Sőt állítólag így nyilatkozott Topete előtt: „Hoinap már talán lóháton fogunk találkozni Madrid utcáin.“ A miniszterium azonban értesülvén a konzervatívek tervéről, melynek letéteményese Topete volt, résen állott. Rög-tön provokálta a határozat feletti vitát a kortesgyűlésben s a felett megszavaztatván a házat, a királytól követelte a dekretum aláírását. A királynak nem volt bátorsága ellenállani: a határozatot aláírta. Topete ezen hír hallatára iszonyu haragra lobbant. Ő már egész terveivel készen volt, s miniszteriumát is megalakította, melynek fejevé természetesen saját-magát tette.

Concha tábornok f. hó 9-én több tábornok kíséretében még egy utolsó kísérletet tett, hogy a királyt rábírja az államcsiny végrehajtására. Igért fűt-fát, s a hadsereg támogatását biztosította. Amadeo azonban vonakodott, sőt később határozottan visszautasította a konzervatívek ajánlatát. A konzervatívek most elhatározták, hogy a dinasztia nem számíthat többé a konzervatívek támogatására. Erre a király Zorillát hívatta, s elhatározott szándékát fejezte ki, miszerint a trónról lemond.

Külföldi hírek.

Thiers jövő hétfőn értekezni fog a budgetbizottmányal. Ugyanis ő a kincstár helyzete következtében ellenzi a bizottmánynak azon javaslatát, mely szerint 100 millió ajánlatnék meg a megyék számára, a háboru alatt okozott károk megtérítésére; valamint ellenzi a 140 millió franknak Páris részére való visszafizetését.

A „Mem. Diplom.“ azt állítja, hogy gr. Schuvaloff rövid időn visszatér Londonba, egy Orosz és Angolország közti egyezmény aláírása végett, mely megszabná a Közép-Ázsiában semleges terület határait.

A közép-ázsiai kérdésre vonatkozólag az angol és orosz kormányok között folytatott jegyzékváltások, mint táviratilag is jelezve volt, betérjesztettek az angol parlamentnek. A jegyzékváltás öt sürgönyből és 2 mellékletből áll. Az első sürgönyt Granville intézte 1872. okt. 17-kén Loftus lordhoz, melyben a többi közt ezeket írja:

„Ő felsége kormánya azt hiszi, hogy az orosz kormánynak hatalmában állana a kabuli emir jogainak határozott elismerése által ama tájak jólétét és békéjét fenntartani és minden okot, mely Anglia és Oroszország közötti nyugtalanságra és féltékenységre vezetne a közép-ázsiai politikát illetőleg, megszüntetni. Excád tájékoztatására ide jegyzem azon területeket, melyeket ő felsége kormánya, mint a kabuli emir tulajdonát elismer: 1. Badaksan Vakhan kerülettel együtt az Oxusig. 2. Az afghanistani Turkestan, Knaduz, Khulm és Balkh kerületek. 3. Aksa, Seripool, Maimenat, Sibberjan és Andkő területek. 4. A Herat és a persa Chorrassan között elterülő földrés.“

Erre Gortsakoff hg felett Szt.-Pétervárról december 7-én kelt jegyzékében, melyben előadja, hogy az orosz kormány elfogadja azt, hogy északon az Oxusnak a Kokcha folyóval összefolyásától Khoja Salehig legyen Afghanistan határa, de eltérnek nézetei az északi határ határa nézve.

Kifejti továbbá, hogy veszélyes dolog lenne elismerni a kabuli emir jogát és igényeit Badaksanra és Vakchanra; azonban az orosz kormány az angol miniszterium kívánsága iránti tiszteletből hajlandó a Granville jegyzékében megjelölt határokat elfogadni.

Egy másik jegyzék jan. 8-án kelt Granvilleől és Schuvaloff missiójára vonatkozik. Ezt ismerjük.

A jan. 30-ki jegyzéket Gortsakoff hg intézi az angol kormányhoz, s kijelenti ismétellen, hogy elfogadja az az által kijelölt és előbb felsorolt határokat, a mit tenni annál is hajlandóbb, mert az angol kormány kötelezte magát, hogy minden befolyását a kabuli emirre oda fogja irányozni, hogy ez békés magatartást tanúsítson, hagyjon fel az aggressiv rendszabályokkal és így biztosítsa a békét.

A „Times“ írja: Mi megnyugtatta érezhetjük magunkat azon biztosítások által, melyeket nekünk Oroszország adott. Nem tehetünk jobbat, mint ha ázsiai birtokaink segédforrásait kifejtsük és az ottani nép hajlamait javunkra fordítjuk. Ha ez megtörténik, nem tarthatunk egy veszedelmes ellenségtől sem. Brit India kívül fekszik bármely megtámadás határan és oly helyzetben leendő, hogy tulnyomó befolyást gyakoroljon a keleti politikára.

Az erdélyi muzeum közgyűlése.

Ma délelőtt fél 11 óra után vette kezdetét a muzeum-egylet közgyűlése, melyre körülbelül 24 tag jelent meg. A gyűlést Gr. Mikó Imre ő excellenciája nyitotta meg remek velős beszédével (melyet jövő alkalommal egész szövegében közölünk) A nemes gróf kimutatta az egylet fokozatos gyarapodását s azon sikert, mely a hazafiak kitartó működését e téren is koronázza. A jelen voltak zajos éljenzéssel fogadák a nmlgu eln. beszédét. Gr. Mikó ő nmlgu beszéde végén tudatta, hogy tegnap táviratot kapott Torma Károly alelnöktől, ezt Finály Henrik titkár felolvassa: Torma tudatja benne, hogy hirteleni betegsége miatt nem vehet részt a közgyűlésben s személyesen nem közzönheti meg a bizalmat, mely őt az egylet alelnöki tisztére emelte; igéri, hogy a mint eddig, úgy ezután is fáradhatatlan munkása marad az egyletnek.

A közgyűlés a távollevő alelnököket is megjelenezte. Következett a titkár jelentés (egész terjedelmében adni fogjuk); ebből értesültünk, hogy az egylet választmánya 1872-ben 20 gyűlést tartott és összesen 200 határozatot hozott. —

Bányai Vitális pénztárnok a pénztár állásáról jelentést tesz. Kimerítőleg szólott egy a bevételekről, mint a kiadásokról, egyszerűen megemlíti, hogy dr. Koch és dr. Kánitz egyetemi tanárok tagokká lettek. Szabó Károly felolvasta könyvtárnoki jelentését, mely szerint a muzeum könyvtára 1872. végén 29,736 kötetből állott. Közirat és oklevél több érkezett be, 33 folyóirat, heti és napi lap ingyen küldetett a szerkesztők által. Az olvasók száma szaporodik, de a terem nem felel meg az igényeknek, s óhajtható volna, hogy az egyetemi épületbe tessenék át. Nagy hiányként említi fel azt is, hogy a könyvek bekötésére nincs meg a kellő pénzerő.

Entz Géza egyetemi tanár betegsége miatt nem jelenhet meg, helyette megbízás folytán Finály Henrik tett jelentést a régiség és éremtár gyarapodásáról, mely szerint az éremtár a lefolyt évben tetemesen gyarapodott. Koch Antal rövid jelentést tett a természeti táruk állapotáról.

A bizottságok kinevezése elnök ő nagymitga által a jövő ülésre halasztatott.

Finály Henrik bejelentvén, a választmányból kilépett: Hintz György, dr. Kolozvári Sándor, Sári László és Szabó Sámuel tagokat, ezek helyébe újak megválasztását kéri.

12 órakor a szavazás kezdetét vette.

Választmányi tagok lettek: Id. Hintz György a legtöbb szavazattal, Bartha János, Sári László és Gyárfás Domokos. Finály Henrik előterjeszté az 1873-k évi költségvetést. A jegyzőkönyv hitelesítésére bizottmány nevezetvén ki, az ülés fél egy órakor szétoszlott.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, február 20-án.

— **Ő felsége a király** az igazságügyi magyar miniszter előterjesztésére a m. curia legfőbb ítélőszéki osztályához rendes bírónak Dózsza Dániel marosvásárhelyi kir. táblai bírót, a nagy-szebeni törvényszék elnökévé báró Fillenbaum Ferenc legfőbb ítélőszéki tanácsjegyzőt, a dévai kir. törvényszékhez irdaigazgatóvá Kain Frigyes gyulafehérvári törvényszéki irdadistát nevezte ki.

— **A Széchenyi lakomát** febr. 16-án tartá meg a pesti nemzeti kaszinó, s a tokajival csordultig telt ezüst sorleg — a becses hagyomány — kiürült most az alapító „nemes gróf” emlékosztálya. Majláth György elnök mondta hozzá a pohárköszöntést megemlékezvén az eszme jelentőségéről, melyért Széchenyi István egykor a mai nemzeti kaszinót alapította: a nemzet összetartására és egyetértésre szoktatására s a társadalom osztályainak összeolvasztására ez. —

— **A képviselőház** febr. 18-ki ülésén a közlekedési budget tárgyalásából kifolyólag a helyi érdekek kerültek felszínre s mindenik vidéki képviselő vagy állam-utat, vagy folyamszabályozást kívánt saját vidékének s evel kapcsolatban készséggel ragadta meg az alkalmat, hogy elmondja mindazt, minek kell okvetetlenül, még pedig sürgősen megtörténni, ez vagy amaz vidéken. Így azután meglehetősen unalmas viták folytak.

— **Tudományos felolvasás.** Ma este 6 órakor a tanácsház nagytermében tartandó tudományos felolvasást újlag ajánljuk a nagyközönség figyelmébe. Dr. Koch Antal egyetemi rendes tanár fogja felolvasni Herbich Ferencz értekezését „Erdély eruptív kövezetéről.”

— **Jóteknő czél mindig pártfogásra talál.** A kolozsvári közönség már régi időktől fogva kiváló szeretettel karolta fel a nemes czélt és mindenkor sietett azt filléireivel támogatni s gyámoltítani. Nőegyletünk ezt leginkább tudja, mert a tegnapi általa rendezett jóteknő előadás, daczára a felemelt áraknak, annyit közönséget vonzott a színházba, hogy bátran elmondhatjuk, mikép a nőegylet fáradozását soha sem koronázta szebb siker.

— **Beküldetett.** Molier a nagy francia költő születésének két százados évfordulója alkalmából a híresebb színházak díszelőadását rendeztek és sikerült művei közül valamelyiket hozták színre. Nem tudjuk okát, hogy a mi színházunk miért nem tett hasonlóan, midőn a közönség mindig szívesen fogadta Molier darabjait? A „Fősvény”, „Tar tuffe” bizonyára nagyobb életet nyujtanának, mint holmi belbecsnélküli repertoírba vett darabok, melyek sohasem csinálnak oly telt házat, mint említették bármelyike. A művezető urnak csak dicséretére szolgálna, ha a jövő héten egy Molier-féle darab előadásával kedveskednek.

Egy színházlátogató.

— **A „dalkör”** közelebről tartandó dal-estélyéhez a legszebb reményeket köthetjük előre is. — A válogatott műsorozat egyes darabjait, már is művészi bravourral adják elő a szorgalmasan tartott próbákon.

— **A magyar tudós akadémia** idei közülésén, mely májusban lesz, többi közt Toldy Ferencz a magyarországi nyomdászat történetéről fog felolvasást tartani, Zichy Antal pedig emlékbeszédet mond Fáy András fölött.

— **Vastag György** festő hazánkfia „Gombaszédő cigányneje”-ről sok szépet írnak a bécsi lapok. A „T. Pr.” E. M. Vacano emlékezik meg arról. E képet Vastag Gy. legjobb művének mondja az alak plastikáját, a színezés melegségét s az esetelés erőteljes voltát illetőleg: a fű, árnyék, az ékszerek, a levegő és köd mind oly meszteriek melyek — ugymond — méltók a tanulmányozásra.

— **Becsés ajándék Kossuthól.** Kossuth Lajos dr. Szontagh Miklóst, kivel mint a „Term”-ben olvassuk, folyton élénk, tisztán tudományos levelezésben áll, ujabban egy felette becses herbariummal lepte meg, mely alakilag tökéletes facsimilje turini gyűjteményének és kizárólag a piemonti Florat képviseli. Legtöbbnyire alpesi növények, mind olyanok, melyek Hazsinszky névjegyzékében elő sem fordulnak. A gyűjtemény nagyon csinosan van kiállítva, Kossuth saját kezével irott meghatározással és alkalmi jegyzetekkel ellátva; ez utóbbiak egyes példányoknál oly bővekek, hogy egész cikket képeznek.

— **Talált pénzek.** A gáborjáni erdőirtásban e hó elején három gáborjáni ember veremvágózt a földet s e munkájuk közben 60 darab régi tallért találtak és szedtek fel. A tallérok 1660—1690-ben verettek vagy öntettek s nem ausztriai, hanem többnyire német uralkodók pénzei; van közt lengyel vagy muszka pénz is. A 60 darabból 20 darabot megvett a sz.-péterszegi árendás 8 forinton. Midőn a szakaszszolgabíró azt megtudta, összekerítette a tallérmagyságot régi pénzeket s jelentéstétel mellett az alispáni hivatalhoz be-terjesztette. Ezelőtt harma fél évvel is találtak a gáborjáni erdőben régi ezüst tallérokat; két év előtt pedig egy szolgáló vakandurás tetején lelt egy darabot, hol több is lehetett, de a leány osztán a sok tövis között nem tudta megmutatni a helyet, hol az egy tallért találta. A tallérok fél lábnyira alig feküdtek a föld alatt, úgy hogy a veremvágó egy vágással felforgatta.

— **Őslény-lelet.** Esztergomból következő sorokat írnak a „Reform”-nak: Az Esztergom felső végénél a lapályt szegélyző hegyláncznak legfelsőbb dombját, a „kenderesi”-t a „mélyuti” és „szemon” dűlőktől, — „mélyut” választja el. — Ezen mélyutban Kovács György esztergomi lakos cinczét ásott; midőn az utól számítva mintegy tizenkét ölnyre haladott, f. hó 3-án, hat ölnyi agyag földréteg alatt egy őslény csontvázára akadt. Beszédes Kálmán festész a leletet Esztergom polgármesterénél Kollár Antal urnál feljelentvén, a csontváz részletei összegyűjtettek. Sajnos, hogy azt, a csont részeken vala miatt eldarabolva s hiányosan lehetett kifejtetni. Ezen lelet szaktudósok által tüzetesen megismertetve, az Esztergom vidékének őskorára vonatkozó észleleteket nevezetes adalékkal fogja gazdagítani. A jelentékenyebb és épebb fragmentumokból néhányat a földtani társulatnak jövő szerdán délután tartandó ülésében Beszédes Kálmán bemutatni szándékozik. Ugyanezen gyűlésen dr. Szabó ur az Esztergomból nem igen távol eső Zebegényben lelt őslényről (Mamuth) fog értekezni s így az esztergomi lelet (nem Mamuth) érdekes párhuzamra is szolgáltathat alkalmat.

Képcsarnok.

Egy nászünnepe a háremben.

Kairóban, a Khedive palotájában vagyunk, hol nagy nászünnepe tartatik.

A nép, mely a palotán kívül állott, mulatságaitól ellátott; de benn a palota belsejében, annak egyik rejtekében, ugyszólva a legtitoktejsébebb részében — a háremben, mi az európaiak kíváncsiságának még mindig élénk tápot ad, egy mulatság rendeztetett, melynek tanuja nem lehetett férfi; mert a belépés csak nőknek engedtetett meg természetesen meghívás folytán.

A tudósítást az itt történekről e szerint csak is egy európai nő szivességének köszönhetjük, ki e

mulatságra hivatalos lévén leírta azt levélben egy kedves barátjának.

Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy kétféle meghívás osztott ki; a palota hölgyei, a consul és más előkelők nejei a 7 órai ebédre, a többi nők estelire hívtak meg 9 órára. Tudósításunk az elsőre vonatkozik.

Miután a nők két nagy termen keresztül mentek, a 3-ikban mintegy 50 feketétől fogadtattak, kik közül mindenik egy nőt a pompás világításu előterembe vezetett, hol mintegy 200 gazdagon öltözött rabszolganő várt az érkezőkre.

Itt Barrot bey asszony, a Khedive első titkárának neje fogadta a vendégeket s a nőket a szomszéd terembe vezeté, hogy az ott jelenlévő fejedelműnek, Kiámil pasa özevgyéuek, a Khedive második és harmadik nejeinek, Monsur pasa nejeinek és a Khedive hajadon leányának bemutatassa. Az európai nők egyszerűen meghajták magukat a fejedelmi nők előtt, míg a bennszülöttek tisztelőtök jelül kéz és lábsókkal illették őket. Erre mindjárt nyolcz janicsárnak öltözött bájos rabszolganő, zeneszó kíséretben lépett be, egyszersmind a tánczosnők is elkezdék működésüket. A zenekar, mely szintén nőkből állott, majdnem két óráig játszott, s a tánczosnők folytonosan tánczoltak. Erre az ünnepélyrendező tudatá, hogy az ebéd készen van, minden fejedelmű egy-egy európai nőt karjára véve, zene és janicsárok kíséretében az étterembe mentek, a hol európai módon 250 személyre volt terítve. Minden vendéget két rabszolganő szolgált, kik európai nők módjára, hosszú uszályu ruhát viseltek s igen gazdagon valának felkeszítve, annyira, hogy a mi termekben is izgalmat és feltűnést okoztak volna. Ezenkívül az európai nők mellé tolmácsok is adtak, s így az idegen hölgyek-keli társalgás lehetővé vált.

A török nők csak pezsgőt ittak, de a szabadabb gondolkozású Mansur, a Korán tilalma ellenére, piros bort is ivott. Midőn az étkezés véget ért, a társaság azon rendben a mint bejött, az emeletbe ment fel, hol őket a Khedive neje fogadta. Megemlétsére méltó, hogy a trónörökös anyja (egy rabszolganő) is jelen volt az ünnepélyen, de őt észre sem vették.

A zene újból rákezdé s a janicsárok tudaták, hogy a Khedive anyja, ki még most is nagy tekintéllyel bír a háremben, megérkezett. Az öreg nőt rabszolga nők előzik meg, s négy uszályhordozónő követte, topánjait lehuzván egy pamlag szögletében helyet foglalt.

Itt fogadta egy ideig a tisztelgőket, midőn egyszerre nagy lármá középette megjelentek az eunuchok. E pillanatban felvonatott egy függöny, s láthatóvá lón a mennyezői szoba. Ezen szoba fölülmulta mindazon pazar pompát, melyet valaha európai látott. Falak és tetőzet fehér selyemmel voltak bevonva, s a tetőzet közepén nehéz művi aranyokráta díszlett. A talajt fehér selyem szőnyeg borítá, ezen volt felállítva a „diván”, szintén fehér selyemből. Tíz nagy kargyergyartató nappali világot terjeszte. Minden egyéb butor, mely a divánt körül vette, ragyogott az aranytól.

Adott jelre megharsant a trombita s töbeledett a menyegzői menet. Elöl a zenekar, utána tánczosnők tamburinnal, s ezek után jött — az ara az ünnepély rendezőnőitől vezetettve. Megjelenése kellemes, magatartása nemes volt. Európaias öltönyt fedé karesu termetét, hosszú uszályt, szerfeleit gazdag ékítéssel. Fején gyémánt koszoru volt, a mit a szultán ajándékozott neki.

A menyasszony egy magasabb emelvényre a Khedive anyja mellé lépett s végig nézé az ezután következő tánczot, melyet a bájos tamburinos bayadérok lejtének, mely fél óráig tartott.

Ennek bevégezte után a Khedive anyja kis zacskóból egy marok aranyat vett ki s azt a világ négy tájéka felé szétzórta. A jelenlévő hercegnők követték e példát s így nagy aranyeső árasztá el a termet. A lehullt aranyokat a rabszolganők szedték fel, a mik egyszersmind tulajdonaikká váltak.

Midőn ez is végét éte, az ara megcsókolta a hercegnőket, azután kíséretével elvonult.

A táncz még éjfélig tartott, midőn az egész ünnepély bevégeződött s a hölgyek mindenikét egy-egy eunuch kísérte le koosjába.

Nem úgy tünik-e fel ezen egész ünnepély, mint az „Ezeregy éjszaka” bármely hihetetlen regéje? A „N. P.” után

Karvázy József.

Nemzeti színház.

S e r d. febr. 19-én a kolozsvári jóteknő nőegylet az egylet s a helybeli árvalányház javára előadást rendezett, melyben a „Redout”-ban már látott előkepletek újlag bemutatattak, melyek ez alkalommal is általános tetszésben részesültek. Ezenkívül közreműködtek: gr. Szapáry Istvánné, ki Szász Károlynak „Angyal és ördög” című költeményét kitűnően szavalta el s közkívánatra a „Szeretlek kedvesem”-et Petőfitől is. Vályi Gábor Schubertnek „A vándor” című magánadalát szép és rokonszenves hangjával általános tetszés közt énekelte. A „kettős dal” (Vályi és Vikol P. k. a.)

a Hugonottákból szintén kitűnően sikerült. A „Trio” a „Traviata”-ból, előadva br. Bornemisza Albertné, gr. Bethlen Gábor és Lotzscharék György urak által, nagy tetszést aratott s a legszigorubb művészi igényeknek is megfelelt. Mindezt megelőző „A váró teremben” című egy felvonásos vígjáték, melyben Némethi Irma és E. Kovács Gyula remekeltek. A közönség a felemelt árak daczára, zúfolásig megtölté a színházat.

Szédelgés. Febr. 18-iki számunkban kimutattuk, hogy azon szörny, melyet a „Kelet” ó görög drámának nevezett, előls állatnak festett, csak az ő fantáziájában létezik, mert a dráma későbbi inventio s az ő görög színmű-irodalomnak csak tragodiáján és comediáján volt Erre a „Kelet” febr. 20-iki számában a misztifikáció és persiflage fegyvereit próbálgatja, de tulajdonképen szédelgik.

Csömörphilosófiát vegyít a széptani vitába. In-sinuálni igyekszik, hogy az ó-görögök dráma nevezet alatt a tragodiát és comediát együttesen értették s hogy az ó-görög dráma émiyítő tápiálék volna gyenge gyomrainknak; holott világosan szólunk, hogy azon horrendum emlös állat és a cse-csemő Göthe szóval a „Kelet” febr. 16-ki bombasztja émiyítette föl gyomrunkat, végre Kazinoci szavaival szántásra vetésre utasít, és hogy hagyjuk másnak a kritikát.

Mint hogy meddő vilák folytatására sem időm, sem kedvem, egyszersmindkorra megjegyzem, miszerint hinni és nyilvánítani, hogy csak magunk vagyunk hivatottak, hogy mit más irgondol, legyen az bár évek becsületes tanulmánya, jó szándék, őnzellenség, az mind irányt gyakorlat és bliktí — hinni és nyilvánítani, hogy a bölcsesség kelyhét fenéig csak magunk írteltük, oly fölfuvalkodottság, mely azon fiataliságnak melyet febr. 18-ki cikkünkben jelezünk, megboszható ugrán, de önkénytelen a mesebeli békát juttattja eszünkbe.

Vége febr. 11-iki számunkban a „Korona és vérpad” tragodiáról irtakat szóról szóra fenntartjuk, hogy ezen színmű az újabb izlésű francia dráma terméke volna, azt a „Kelet” állíthatja.

A „Phrenolog”-ra vonatkozólag, minthogy a „Kelet” bölcsői már két ízben is felemelték, hogy Tónikát és Madelaine-t a mű „főalakjai”-nak neveztek, ki kell nyilatkoztatnunk, hogy az sajlóhiba volt, a mire rájöhöt könnyen a „Kelet”, ha nem keres a „kákán is csomót.”

Biasini gyorskocsi menetrendje szaporítása

1872. december 15-től.

Kolozsvár és Felvincz között naponta három gyorskocsi közlekedik, még pedig oly berendezéssel, hogy Kolozsvár, M.-Vásárhely és Maros-Vásárhely Kolozsvár között utazók Felvinczen soha se időznek, hanem mind a két irányban rögtön tovább utaznak. Indul Kolozsvárról Felvinczre reggeli 3 és 7 órakor (a hét óras indulás m.-vásárhelyi egyenes összekötés) és délután 4 órakor.

Felvinczről Kolozsvárra reggeli 5, délutáni 4 és éjjeli 1 órakor (ezen 1 óras indulás Kolozsvárra az egyenes összekötés Marosvásárhelyről).

Egy hely ára 1-ső, közbelső coupe Kolozsvárról Felvinczre vagy vissza 4 ft — hátulsó coupe, imperial 3 ft 50 kr.

Tordáról Kolozsvárra indul naponta háromszor reggeli 3, 7 és délutáni 6 órakor 1 hely ára 2 ft.

Kolozsvárról, Szamosujvár és Déésre naponta kétszer, reggeli 8 órakor és délután 3 órakor. Déésről Szamosujvár és Kolozsvárra naponta kétszer reggeli 7 és délutáni 1 órakor. Leszállított áron, Kolozsvárról 1 személy első, közbelső coupéba Szamosujvárig vagy vissza 2 ft 30 kr., hátulsó coupe és imperial 1 ft 70 kr. Kolozsvárról Déésig vagy vissza első, közbelső coupe 3 ft, — hátulsó coupe és imperial 2 ft 50 kr.

Minden utas 30 font szabadpudgyaszt vihet magával.

Kibédi Biasini Domokos.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Február 19-ről. 1873 5% metaliques 70.15 nemzeti kölesön 73.60. 1860-diki államkölcsön 105.75. Bankrészevények 1001. H telrészevények 338.75. London 109.40. Ezüst 108.25 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.70 1/2 Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80. —. Temesi 73. —. Erdélyi 77.25. Horv. Szlavon —.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Nyilttér.

A N.-Szebeni sorshuzón kihuzott számok 32. 47. 71. 72. 31.

nyeremény Quaterno

jövő huzás 5-ik márczius

közelebbi huzás Budai 1-ső márcz.

B o r z a

m. k. Lottó irodájából.

Hirdetmény.

Bozosi Izsák Izraelnek Radu Juon elleni végrehajtási ügyében a f. év februárius hó 7-ik napjára elrendelt árverésen vevő nem jelentkezvén, az árverezni szándékolt és 250 fitra becsült bozosi 30 o. i. sz. a. házra és kertre, 1873 évi mártius hó 7-én a nevezett fekvőség újból fog árvereztetni, és ezen határnapon a becsáron alól is a legtöbbet ígérőnek eladatni fog.

A gyula-fehérvári kir. törvényszéknek 1873 évi február hó 11-kén tartott polg. tanács üléséből.

Joney Gábor, kiadó.

A hirdlapokban bármely
könyvkereskedés által
hirdetett könyvek, hangjegyek, általában
gyorsan és
azonnal kaphatók.

Demjén László
Legújabb hangjegyek.
Ilyenkor iratok és képek könyvek
minden kor számára.
Ira- és ájtatosság könyvek,
egyszerű olvasó, újszámú
díszkötetben.
Iskolai könyvek,
magyar
nyelvtanok
váltásokban.

m. k. egyetemi könyvtár
Kolozsvártt.

A legújabb könyvek
az iradalom minden ágából azonnal kap-
hatók vagy megrendelhetőek s
vidékre
is
rögtön elküldhetők

Zongorák . 300 fttől 450 fttig.
Pianinok . 350 fttől 450 fttig.
Használt zongorák . 80 fttől 180 fttig.
a legolcsóbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

(620) 15—*

**A ki lotterián
bizton akar nyerni,**

annak ajánlható az új rendszerről irt mű
A drágán szerzett tapasztalat titkai, le-
pezéselei“ („Geheimnisse und Enthüllun-
gen einer theuer erkauften Erfahrung“) me-
ghozatása 1 frittal o. é. **Szwobodo-**
witz János ur által. Lakik Szeghalom-
ban Magyarországon.

728 2—2

**Egy hosszú öl tűzifa csak
15 frt.**

682 helyt Kolozsvártt 32—*

Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni,
míg ezen fatömegből tart.

Raktár helyiség barátok-kertje sétatérutca.
Megrendelések **Keresztesy Pál** tulajdonosnál.

Demjén László
m. k. egyetemi könyvtáránál Kolozsvártt megjelent
és általa minden könyvkereskedésben kapható:
Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (1.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világsító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta **Jakab Elek,**

126—* Ára 10 frt. (327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicsérgetni és aján-
lani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e
munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes
t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és
szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb
része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első
kötetet, az bizonyára érdeklődéssel fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását
minden áron megszerezni magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI
KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulai-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólirt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben
van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek,
baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szerzettet-
nek be, és azok a **hivatalos munkákhoz valódi gyári áron** számíttatnak, és a **legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart**, a meglévőket postafordultával, a szo-
katlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.